

[36] **Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite**
Møte lørdag den 8. januar 1972 kl. 11.

Møtet ble ledet av formannen, Helge Seip.

Til stede var: J. Østby (for P. Borten), K. M. Fredheim (forfall), Knut Frydenlund, L. Granli, Guttorm Hansen (forfall), L. Korvald, Otto Lyng, Margith Munkebye, T. Oftedal (forfall), Erling Petersen, Helge Seip, K. Willoch, B. Ingvaldsen, G. A. Larsen, Magnus Andersen, J. Austrheim (forfall), I. Bakken, K. J. Brommeland, H. Hegtun (for Gunnar Garbo), Aase Lionæs, Sonja Ludvigsen, S. Nybø (for Stray), Erling Norvik (for P. Thyness) (forfall), Ingvald Ulveseth (forfall) og J. Vikan.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Andreas Cappelen, statsrådene Per Kleppe, Handelsdepartementet, T. Treholt, Landbruksdepartementet og K. Hoem, Fiskeridepartementet.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Utenriksdepartementet: Statssekretær Stoltenberg, ekspedisjonssjef Holland, ekspedisjonssjef Skarstein og byråsjef Arnesen.

Fra Handelsdepartementet: Statssekretær Ribu.

D a g s o r d e n :

Redegjørelse av utenriksminister Cappelen.

Formannen: Som komiteens medlemmer vil se, er det omdelt en del dokumenter. Jeg gir så ordet til utenriksministeren til en redegjørelse.

Statsråd Cappelen: Statsråd Hoem og jeg kom tilbake fra Brussel i går aftes etter at vi skiltes fra statsministeren, som da reiste til Luxembourg, med videre reiserute til Haag i dag, og han vil i morgen møte statsminister Heath i London.

Jeg vil gjerne ganske kort få lov til å orientere den utvidede utenrikskomite om de møter som er blitt holdt, og som statsråd Hoem og jeg hadde anledning til å være til stede på sammen med statsministeren.

Vi reiste først til Italia, hvor vi møtte statsminister Colombo og en del av hans embetsmenn og også en statsråd. [37] Statsministeren hadde først en samtale alene med Colombo, men jeg tror jeg tør si at drøftelsene fant sted i samlet delegasjonsmøte, hvor vi var til stede alle sammen. På det tidspunkt vi var i Italia, var også de italienske regjeringsmyndigheter kjent med forslaget til norsk protokoll, som også den utvidede utenrikskomite er kjent med, og som vi underhånden hadde latt distribuere i Brussel, men som ikke var fremlagt som noe offisielt forhandlingsdokument. Jeg tror ikke det i denne forsamling skulle være nødvendig for meg å redegjøre for de synspunkter som ble ført fram fra statsministerens side. Det vil i det alt vesentlige være kjent hvilke interesser vi har å ivareta i forbindelse med løsningen av fiskeriproblemene. Det gjelder å skaffe sterkest mulig sikkerhet for at våre fiskere og vår fiskeindustri på land får de best mulige vilkår som en varig

løsning også etter de 10 år som er den periode som det under en hver omstendighet blir tale om hvor vi har eneretten, men hvor det deretter åpnes adgang for en ny gjennomgåelse av disse rettigheter og en eventuell revisjon av dem.

Jeg vil ikke gjenta det hele, men vil generelt si at den holdning som vi faktisk møtte overalt, var en forståelse for at Norge på dette området hadde særlige og vitale interesser. De var villige til å komme oss i møte for å ivareta disse faktiske interesser så langt som det var dem mulig, dog under hensyntagen til – som det ble sagt oss – den felles prosedyre som må gjelde for alle medlemmer av Fellesskapet. De er villige til å gi oss en særskilt protokoll, hvor det blir erkjent at fiskeriene er av vital betydning for Norge, både for bosettingen og når det gjelder de hensyn som vi hadde nedfelt i det forslag til protokoll som vi hadde fremlagt. De er også – her vil jeg understreke at vi førte ikke forhandlinger, men drøftelse av hovedsynspunkter – så vidt jeg kan forstå villige til å erkjenne at det gjelder forhold og interesser for den norske kyst og den norske kystbefolkning som er av varig karakter. Det vil si at man kan ikke forutsette – og det erkjennes det – at det etter den periode på 10 år som man hele tiden snakker om, i hovedsak vil foreligge de samme forhold som tilsier at de norske fiskerier får en behandling som innebærer at det blir en enerett for norske fiskere til å fiske innenfor 12-milsgrensen. Men det hovedsynspunkt som vi overalt møtte, var at de innenfor Fellesskapet brukte uttrykket at det må være den samme lov, være det samme prinsipp for prosedyren for alle deltakerland når det gjelder revisjoner. Dette er de synspunkter som meget sterkt fremholdes, særlig fra fransk side. Jeg tror ikke det er noe galt i å nevne at den franske president i samtalen med statsminister Bratteli brukte mye tid til å underbygge dette synspunkt. Han gikk så langt som til å si at hvis man her gir slipp på dette prinsipp, er han engstelig for at Fellesskapet kan gå i oppløsning. Man sier at franskmennene er formalister, men på dette punkt tror jeg de er reelt engstelige for at hvis vi i prinsippet får juridisk formulerte varige unntak fra hovedprinsippet, vil det kunne føre til ganske vidtrekkende konsekvenser. – Det er jo ikke bare vi som har særlige interesser, men det har også andre land innenfor De seks, og også innenfor De ni, hvis forhandlinger er avsluttet. – Man er engstelig for at det i siste instans vil kunne føre til oppløsning. Det er det problem vi står overfor.

[38] På bakgrunn av den drøftelse som fant sted i den utvidede utenrikskomite den dag vi reiste til Roma, utarbeidet vi et revidert utkast til protokoll, som vi gjorde ferdig da vi oppholdt oss i Paris. Vi fikk anledning til å fremlegge den protokoll som nå er utlevert her i den utvidede utenrikskomite, i det møtet vi hadde med representanter for kommisjonen, som bestod av kommisjonens president Malfatti, franskmannen Deniau, Wellenstein og Rabot, også en franskmann. Dette dokument er nå blitt et forhandlingsdokument. Jeg skal ganske kort nevne hvorfor vi foretok forandringene i det nye forslag.

Man vil huske at på slutten av det tidligere utkast til protokoll var det en nokså lang, og – som vi sa – bastant setning som sa at det var avgjort at Rådet skulle treffe et bestemt vedtak etter 10 år når det gjelder det som skulle bli situasjonen etter 10-årsperioden. Vi har i våre tidligere drøftelser anført at det var en noe ulogisk framstilling av det hele, og vi trakk derfor den setningen ut. Ellers er dette utkast i

alt vesentlig i overensstemmelse med det tidligere utkast. Vi utarbeidet så et forslag til en norsk erklæring i tilslutning til protokollen, og et forslag til en erklæring som er ment å skulle være Ministerrådets svar på denne erklæring. Jeg skal få lov til å referere disse forslag til erklæringer. Vår erklæring lyder slik:

«I den spesielle protokoll vedrørende Norges fiskerier som vi nå er blitt enige om, er det erklært at Rådet innen 31. desember 1982, etter forslag fra Kommisjonen, vil vurdere en eventuell revisjon av ordningene. Vi stoler på at Rådet da vil ha i erindring at adgangen til fiske i Norges kystfarvann forblir en sak av vital interesse for mitt land og at intet vedtak vil bli fattet som ville være i strid med denne interesse.

Norge stoler på at Fellesskapet deler den norske regjerings oppfatning om at dette er et problem av varig karakter.»

Fellesskapets svar skulle da gå ut på følgende:

«Rådet erkjenner at dette er av vital interesse for Norge og jeg kan bekrefte at Rådet ikke vil fatte noe vedtak som ville være imot et medlemslands vitale interesse.»

Idet vi overleverte våre forslag i det samtalemøte vi hadde med representanter for Kommisjonen, fikk vi selvsagt ikke noen endelig reaksjon på dette. Det var jo ikke forhandlinger som ble ført. Men vi fikk en umiddelbar reaksjon, og den kan jeg gjerne gi komiteen en orientering om.

Når det gjaldt erklæringene, var den umiddelbare refleksjon fra Kommisjonens medlemmer at det prinsipp for behandling av problemene innenfor Fellesskapet som det er gitt uttrykk for i vår erklæring, er prinsipp som ikke bare gjelder for fisket og behandlingen av norske kystfarvann. Det er et generelt prinsipp, og kunne for så vidt være erklæringer som ville gjelde alle protokoller, alle vedtak som gjøres i Fellesskapet, og det er selvfølgelig et synspunkt som gjør sitt til at vi vil ha vanskeligheter med å lage en slik spesiell erklæring. Den kan på den annen side – skal vi si – tolkes motsetningsvis, og det kan oppstå problemer i den forbindelse.

Jeg ville bare nevne dette som et motargument som det er gitt uttrykk for. Det er selve revisjonsklausulen som er [39] hovedproblemet under våre forhandlinger. Det fremholdes meget sterkt overalt at Fellesskapet ikke kan akseptere at vi i formen også juridisk får en revisjonsklausul som i virkeligheten er stikk motsatt den de ni statene er blitt enige om. Det er det som er hele problemet. Det er selvsagt så at det er et prinsipielt spørsmål som ligger bak dette, men jeg tror nok også at når de inntar det standpunkt, er det fordi at hvis vi på dette punkt får en juridisk formulering som i virkeligheten snur hele prosedyren på hodet i forhold til hva de ni har akseptert, vil det utløse reaksjon fra de tre øvrige søkerland. Men jeg vil gjerne gjenta at man er villig til å gi Norge en reell og politisk garanti i form av en erkjennelse av at fiskeriene representerer interesser av vital betydning for oss, og at dette ikke er et overgangsproblem som kan løses ved en overgangstid, men at det også i dag kan sies å foreligge som et varig problem når det eventuelt skal foretas revisjoner.

Vi skal ha forhandlinger, møte med Ministerrådet, på mandag. Møtet er satt til kl. 16. Foruten meg deltar handelsministeren, fiskeriministeren og

landbruksministeren. Det blir en delegasjon på fire. Vi må være forberedt på at dette blir vanskelige forhandlinger, og forhandlingsdelegasjonen vil selvsagt søke å oppnå en aksept av vårt forslag. Vi har ikke fått en formell avvisning av det, vi har fått argumenter mot det. Vi vil selvsagt møte i den hensikt å oppnå det best mulig faktiske resultat, uten at vi på forhånd kan binde oss til bestemte ord og uttrykk. Men det er de reelle resultater vi er ute etter. Og vi må forutsette, til tross for at vi møtte betydelig velvilje og erkjennelse av våre særlige problemer på dette felt, at det kan bli kamp om ord, for de vil gjerne ha så sikre, for ikke å si bastante formuleringer som det er mulig å oppnå i denne sammenheng.

Vi vil ha anledning til å treffe statsminister Bratteli i Brussel i morgen etter at han er kommet tilbake fra London. Han tar turen tilbake via Brussel, slik at forhandlingsdelegasjonen vil være fullt orientert om de inntrykk han har fått, og de samtaler han har hatt med Luxembourgs utenriksminister og statsminister, regjeringsmedlemmer i Holland, samt statsminister Heath. Jeg tror også han kommer til å møte representanter for opposisjonen i det britiske parlament.

Formannen: Er det noen som ønsker å rette spørsmål i forbindelse med utenriksministerens redegjørelse?

Bernt Ingvaldsen: Det var bare en bagatell. I første avsnitt i den norske erklæringen har jeg inntrykk av at det er en ukorrekthet. Det er ført i flertalls form:

«Vi stoler på at Rådet vil ha i erindring at adgangen til fiske i Norges kystfarvann forblir en sak av vital interesse for mitt land ...»

Det må vel være «vårt.»

Utenriksminister Cappelen: Man bruker den formen. Det er delegasjonens formann som fører ordet. Jeg vil gjerne si at den teksten som her foreligger, er oversatt fra [40] engelsk. Vi bruker engelsk. Jeg er gjort oppmerksom på at det er et par ord som ved oversettelsen tilbake til norsk ikke er blitt helt korrekte. Men det er ikke noe vesentlig.

Kåre Willoch: Med den begrensning som ligger i at vi bare har hatt tid til en rask gjennomlesing av dette papir, og at vi nettopp har hørt utenriksministerens redegjørelse, vil jeg likevel gi uttrykk for at det reviderte utkast som her foreligger, og de forslag til uttalelser i den forbindelse som er føyd til, synes å gi fullt ut den samme betryggelse for de reelle norske interesser som det forrige utkast.

Videre forekommer det meg at formen her er vesentlig bedre tilpasset den form som lettest vil kunne aksepteres på den annen side. Jeg forstår imidlertid at det fremdeles er problemer forbundet med innpassingen av dette i det vanlige system innenfor Fellesskapet. Og jeg tror også man skal legge vekt på det synspunkt som er fremkommet, at det vil være av prinsipiell betydning å få disse uttrykkene tilpasset mest mulig en form som brukes på andre områder.

Jeg tar da med tilfredshet til etterretning at man prøver å få dette til slik som det står her. Dersom det skulle bli tale om forandringer, vil jeg bare antyde at det

også formelt kan være et utgangspunkt at det skal være revisjon i Fellesskapet av fiskerierordningen i sin alminnelighet om 10 år, i forbindelse med at man da skal vurdere de spesielle avtaler som foreligger for de andre søkerland. Kanskje det kunne være mulig på en eller annen måte å få med at man under den prosessen ikke vil foreta forandring i den da rådende tilstand i fiskeriene som vil være i strid med Norges vitale interesser. Jeg vil bare nevne dette uten å ha full oversikt over på hvilken måte man i tilfelle kan gå frem. Jeg slutter meg til det synspunkt at det vesentlige fra norsk side må være det reelle innhold i dette, og at vi vil kunne oppnå betryggelse ved henvisning til at det ikke vil bli foretatt endringer i strid med vitale norske interesser. Jeg regner trygt med at det om 10 år ikke vil være vanskelig å dokumentere at det fremdeles er vitale interesser å beskytte for Norge når det gjelder fiskerifarvannene.

Lars Korvald: Det er vanskelig å vurdere slike papirer som man får tilsendt, og som selvfølgelig er korte. Vi har for så vidt heller ikke kompetanse til å gå inn i detaljer. Jeg har studert utkastet til protokoll. Nå har vi imidlertid fått et revidert utkast. Utenriksministeren brukte et uttrykk som vi også har vært borte i når det gjelder landbruket, nemlig at det i protokollene blir «erkjent» at Norge har særlige problemer osv. på de ulike felter. Og det er da tolket dithen har jeg forstått, både når det gjelder jordbruk og fiske, at man dermed har en slags garanti for at man skal få ordninger som står i forhold til at Fellesskapet har erkjent at vi har disse problemene. Jeg må si at selv om man tilstreber å bruke uttrykk som er akseptable, og som er vanlige i internasjonale termer, føler jeg meg personlig ikke overbevist om at det er det samme som å ha nedfelt bestemmelser i selve avtaleteksten. Nå avviste Norge erklæringen fra Fellesskapet av 11. desember. Så vidt jeg erindrer, gjaldt det flere punkter, både fiskerigrensens utstrekning og åremålet før man skulle revidere. Den protokollen som vi fikk tilsendt 11. desember, [41] setter 12 mil og Lindesnes som grense. Det skal jeg ikke uttale meg om. Det er vel kanskje i og for seg en rimelig ordning. Så kommer setningen til slutt som utenriksministeren har karakterisert som lang og bastant og kanskje noe innviklet. I stedet for den får man altså nå en norsk erklæring. Jeg forstår det slik at det reviderte utkast og denne erklæring er presentert under de samtaler man hadde i Brussel?

Utenriksminister Cappelen: Ja.

Lars Korvald: Jeg har imidlertid et spørsmål. Fellesskapet har vel ikke avgitt den erklæring som følger etterpå? Man forutsetter vel bare at man kan få en slik erklæring?

Utenriksminister Cappelen: Alt dette er forslag.

Lars Korvald: Er denne erklæringen fra Fellesskapet også forslag?

Utenriksminister Cappelen: Alt dette er våre forslag.

Lars Korvald: Men man vil være tilfreds hvis man får et slikt svar fra Fellesskapet som det man her har nedfelt?

Utenriksminister Cappelen: Vi har lagt fram dette dokument med forslag til erklæringen som vårt forslag til løsning av det gjenstående fiskeriproblem når det gjelder strukturen. Men her er intet akseptert. Vi har ikke forhandlet, men det er lagt fram.

Lars Korvald: Om jeg kan fortsette, vil jeg si ut fra den protokoll som vi fikk tilsendt 3. januar, at jeg ville ha regnet den som et minimumskrav som man måtte stå på hvis man skulle ha noe håp om å få en aksept til syvende og sist her hjemme av de resultater man er kommet fram til.

Så har jeg et spørsmål. Det har vært skrevet en del fram og tilbake i avisene så jeg har ikke helt klart for meg hvordan det nå står når det gjelder råfiskloven. Jeg var ikke til stede på siste møte. Er det mulig at det ble tatt opp da? – Jeg forstår at det ble tatt opp. Da kan jeg lese om det i referatene.

[42] **Knut Frydenlund:** På det siste møtet i den utvidede utenrikskomite kom det fram en del innvendinger og motforestillinger mot den tekst til protokoll som da ble fremlagt. Det ble sagt at teksten var innviklet og kanskje vanskelig å forstå. Den reviderte tekst som nå foreligger, er langt enklere, og utenriksministeren forsikret om at realiteten er den samme.

Med det samme forbehold som hr. Willoch tok om at vi nettopp har fått dette dokument, og at det er vanskelig å vurdere det med en gang, er det et par uttrykk i den norske erklæringen som jeg har lyst til å be Regjeringen se på.

Det gjelder de setningene hvor uttrykket «stoler på» er brukt. I andre setningen i første avsnitt står det:

«Vi stoler på at Rådet da vil ha i erindring» osv.

Og i siste avsnitt står det:

«Norge stoler på at Fellesskapet deler den norske Regjeringens oppfatning» osv.

Uttrykket «stoler på» kan skape problemer i to retninger: For det første vis-à-vis EEC-landene ved at man må presisere at man stoler på dem, men for det andre også innad i Norge, for da får vi en debatt her om vi kan stole på dem eller ikke.

Uten å ha noen ferdige formuleringer, vil jeg derfor be Regjeringen se på dette. Jeg tror man istedenfor å si at man «stoler på», kan forutsette at dette er tilfelle. For å ta f.eks. den førstnevnte setningen, hvor det nå står:

«Vi stoler på at Rådet da vil ha i erindring at adgangen til å fiske i Norges kystfarvann» osv.

Her kunne man eventuelt skrive noe i likhet med følgende:

«Under Rådets behandling av dette må utgangspunktet være at adgangen til fiske i Norges kystfarvann forblir en sak av vital interesse for

vårt land, og at vi forutsetter at intet vedtak vil bli fattet som ville være i strid med denne interesse.»

Istedenfor neste «stoler på», kunne man kanskje si: «Norge viser til», eller «Norge går ut fra». F.eks. slik:

«Norge viser til at Fellesskapet tidligere har gitt uttrykk for at Norge er å betrakte som et spesialtilfelle.»

Eller:

«Norge går ut fra at Fellesskapet deler den norske regjerings oppfatning om at dette er et problem av varig karakter for Norge.»

Dette er sagt med alt mulig forbehold for jeg har ikke hatt tid til å vurdere det ordentlig, men for meg virket denne understreking av at vi «stoler på» som en ting som vi kan få imot oss begge veier.

[43] **Kåre Willoch:** I forbindelse med det spørsmål som ble reist av hr. Korvald, vil jeg bare presisere at jeg har forstått det slik at man ikke har til hensikt å avgi noen norsk erklæring uten å være forhåndssikret at den vil bli besvart med en fellesskaps erklæring som bekrefter at de norske forventninger er berettiget. Det som er avgjørende her, så vidt jeg kan forstå, er da siste del av den tenkte fellesskaps erklæring, som innebærer en forsikring om at man ved utløpet av overgangsperioden ikke vil fatte noe vedtak som ville være imot et medlemslands vitale interesse. Til forståelse av hva dette betyr, har vi så erkjennelsen fra Fellesskapets side av at dette er et spørsmål av denne viktighet for Norge. Det er sammenkoblingen av Fellesskapets forutgående erkjennelse av spørsmålets betydning for Norge – og Fellesskapets erklæring om at man ikke vil fatte noen vedtak som vil være imot et medlemslands vitale interesse – det er denne sammenkobling av erkjennelse og erklæring som gjør at det etter mitt skjønn er en meget solid garanti man ville få ved et system av avtaler og erklæringer som dette. Dette er jo for øvrig et system av avtaler og erklæringer som er nokså vanlig ved internasjonale forhandlinger, hvor man bruker å supplere avtalene med den slags erklæringer som her er gjengitt på det andre arket, og som har samme rettskraft som avtalene i seg selv.

Mitt første innlegg bygget på den forståelse – jeg håper den er berettiget – at bakgrunnen for at dette kan sies å være trygt, er bl.a. Luxembourg-forliket, som på generell basis stadfester at man ikke vil fatte vedtak som er imot et medlemslands vitale interesse. Men for det tilfelle at man skulle ha noen engstelse i retning av at Luxembourg-forliket kanskje kan bli fraveket eller forandret i tiårsperioden, må det i denne spesielle sak likevel foreligge en fullgod betryggelse dersom man på en eller annen måte får inn en henvisning til dette prinsipp, som jo da må gjelde for *denne* sak uansett hva utviklingen skulle bli med hensyn til vetorett eller flertallsbeslutninger innenfor Fellesskapet for øvrig.

Bernt Ingvaldsen: Når vi skal vurdere disse erklæringer og protokoller, synes jeg det er naturlig å tenke på at de seks land i Fellesskapet tidligere har hatt en rekke innbyrdes forhandlinger om forhold hvor det har vært sterkt motstridende

interesser, og hvor de har hatt svære vanskeligheter med å innpasse innrømmelsene i forhold til avtalens generelle prinsipper. Når man så tar i betraktning de bestemmelser som De seks har fattet når det gjelder den felles fiskeripolitikk, er det mitt inntrykk at De seks har vist en nesten forbausende imøtekommenhet like overfor Norge når det gjelder å forstå våre spesielle problemer og få løst dem. Jeg mener derfor at det må være et krav også til oss at vi tar litt hensyn til de vanskelighetene *de* har med å finne forsvarlige formuleringer i forhold til prinsippene, og at vi bør strekke oss så langt som det er mulig for å få oppnådd realitetene i dem.

Jeg synes man er kommet et meget godt stykke på vei i de forslag som nå foreligger for oss.

Jeg vil si at jeg langt på vei deler hr. Frydenlunds engstelse for uttrykket «stoler på». Det er et udefinert uttrykk som kan fortolkes på alle mulige måter. Det er dessuten så upresist at jeg også ville foretrekke en endring i den retning han har antydnet.

[44] Når det gjelder siste setning i den norske erklæring, har jeg inntrykk av at den nesten er overflødig. Å si at vi stoler på dette nå, har i all fall liten praktisk betydning, og det kan også være gjenstand for en del diskusjon.

Jeg kunne tenke meg at man kunne forandre siste setning i første avsnitt og eventuelt helt sløyfe siste setning i erklæringen. Kunne man da oppnå å få en erklæring fra Fellesskapet som antydnet her, ville jeg anse saken som løst meget tilfredsstillende fra vårt synspunkt.

Halfdan Hegtun: Det er en smule vanskelig som nokså tilfeldig møtende vararepresentant her å blande seg inn i diskusjonen, men med det forbehold vil jeg driste meg til å stille et par spørsmål.

For alle som er i noen grad fortrolige med diplomatisk språkbruk i internasjonale samarbeidsorganisasjoner av denne type, må det etter mitt syn fortone seg som en nesten overraskende god og bastant erklæring fra Fellesskapet, hvis det er slik at man kan oppnå enighet om det reviderte utkast til protokoll, det som står på første side av det dokumentet vi har fått. Selv om det ikke er blitt ført forhandlinger på statsministerens og de andre regjeringsmedlemmers reise nå, kunne det være av interesse å høre om det ligger slik an at man tror det er begrunnet håp om å oppnå enighet om dette utkastet til protokoll. For det er jo det som er det vesentlige, og jeg synes det er godt dekkende.

Men det politiske problem er at hele befolkningen ikke er fortrolig med diplomatisk språkbruk og med finesser i internasjonal jus på denne måte, og jeg må si at jeg er opptatt av problemet presentasjonen her hjemme. Det diskusjonen går om, er selvfølgelig spørsmålet om varigheten. Her merker jeg meg at allerede i protokollen, midt på siden, har man brukt ordet «forblir». Jeg vet ikke hvilke uttrykk man har brukt på engelsk og fransk, men «forblir» er et verbum som går på varighet lenger enn 10 år, noe som forblir der etter 10 år. Jeg har videre merket meg, etter en rask gjennomlesning, at ordet «forblir» i protokollen gjelder fiskeriene og foredlingen av fisk generelt. I den norske erklæring har man også brukt ordet

«forblir», og der går det videre, for der går det direkte på adgangen til fiske i Norges kystfarvann – at det forblir en sak av vital interesse. Jeg må si at denne gjentatte bruk av ordet «forblir» meget sterkt indikerer varigheten av det det her er tale om.

Det er i den forbindelse jeg vil peke på kanskje litt av et prestasjonsmessig politisk-psykologisk spørsmål som kan melde seg når man da ser på utkastet fra norsk side til Fellesskapets erklæring. Det sies nemlig i siste setning i den norske erklæring:

«Norge stoler på at Fellesskapet deler den norske regjeringens oppfatning om at dette er et problem av varig karakter.»

[45] Her tar Norge i bruk akkurat det – jeg hadde nær sagt – famøse ord «varig» som man har så forferdelig for å svelge, og så kommer da Fellesskapets erklæring hvor det ikke er med. Jeg kan i farten tenke meg at det kan bli et diskusjonsgrunnlag at Norge sier at problemet har varig karakter, og at det samme ikke sies i Fellesskapets erklæring.

Jeg vil derfor tillate meg å reise spørsmålet om det kanskje ville være like klokt å slå seg til ro med at vi to ganger har brukt ordet «forblir», nemlig både i protokollen og i den norske tilleggserklæring, og heller overveie å kutte ut uttrykket «varig karakter» i vår egen erklæring, for ikke å skape et inntrykk av at det er uoverensstemmelse mellom erklæringene.

Jeg er klar over at dette er avgjørende og vanskelige spørsmål, men jeg vil i all fall reise det moment til overveielse om man kunne forkorte den siste setning i den norske erklæring slik at det stod at «Fellesskapet deler den norske regjeringens oppfatning av dette spørsmål», punktum – et eller annet i den retning.

Jeg vil for øvrig si at jeg er tilbøyelig til å være enig i det som hr. Frydenlund sa om å bruke uttrykket «stoler på» på den måten som det er gjort, selv om jeg ikke er sikker på hva det der står på engelsk og fransk.

Flere komitedlemmer: Den engelske teksten står på neste side.

Halfdan Hegtun: Så langt har jeg ikke rukket å bla ennå. Det viser hvordan det er å være vararepresentant!

Knut Frydenlund: Det var hr. Willoch som fikk meg til å lese gjennom teksten til dette utkastet til fellesskaps erklæring en gang til, og jeg vil få spørre om denne teksten er utarbeidet på grunnlag av de samtaler man har hatt, slik at man kan regne med at den vil bli godtatt. Hvis ikke det er tilfelle, tror jeg det vil være klokere ikke å gjøre dette til et generelt fellesskaps spørsmål, men som hr. Willoch sa, knytte det til Norges spesielle situasjon fordi realiteten i det som står her, vil være at man innpasser Luxembourg-forliket i EEC's eget regelverk på en måte, og situasjonen bak Luxembourg-forliket var jo at man ble enige om å være uenige. De fem andre har ikke gitt sitt samtykke, de har bare godtatt franskmennenes holdning. Det kan bli vanskelig for de fem andre å bekrefte at det synspunkt som franskmennene tok i Luxembourg, er Fellesskapets politikk, altså at det deles av alle land. Jeg tror man vil råke opp i vanskeligheter hvis man forsøker å kjøre dette inn som en

felleskapserklæring. Jeg tar imidlertid forbehold hvis det allerede er godtatt av de andre fem landene.

Jeg tror det også presentasjonsmessig innad vil være langt bedre å knytte dette til at Norge, som jo EEC selv har sagt, er et spesialtilfelle når det gjelder fiskeriene.

[46] **Magnus Andersen:** Vi hadde i forrige møte en diskusjon om formuleringer, og så vidt jeg har forstått, har man tatt hensyn til det, men jeg er noe i tvil om den korrigeringen vi nå har fått, er så veldig heldig.

Jeg har inntrykk av, og jeg tror også det er riktig, at det er et problem å få forslag fra den annen part.

Jeg vil si meg enig med hr. Frydenlund i at dette uttrykket «stoler på» ikke smaker særlig godt. Jeg kan godt tenke meg at man i ordvalget mellom stater muligens ville legge noe mer i det, men man skal også vurdere det litt ut fra den presentasjon som skal skje her hjemme, og siden man er inne på redigeringen, skal jeg også tillate meg å gi meg litt inn på den. Hvis det er slik at det er mulig fra norsk side å endre på dette, vil jeg reise spørsmålet om denne setningen i den norske erklæringen som begynner med «Vi stoler på», eventuelt ikke kunne endres til bare å lyde: «Rådet vil da ha i erindring at adgangen til fiske» osv., slik at man får bort «stoler på». Det blir da kortere og etter min mening også mer konsist. Og siste setningen i erklæringen kunne f.eks. lyde: «Norge forutsetter at Fellesskapet deler den norske regjeringens oppfatning» osv.

Når det gjelder Fellesskapets erklæring, skulle jeg kanskje ikke blande meg borti den, men jeg kunne også tenke meg å kutte ut første linjen og bare si: «Jeg bekrefter at Rådet ikke vil fatte noe vedtak som ville være imot et medlemslands vitale interesse». Det tror jeg er tilstrekkelig.

Jeg synes disse formuleringer skulle gjøre det atskillig klarere enn hvis man bruker dette med «stoler på», med tanke på hvordan dette kan defineres og utlegges på forskjellig vis når det kommer til en diskusjon innad.

Utenriksminister Cappelen: Jeg vil for det første gjenta og gjøre det ganske klart at det dokument som den utvidede her har fått i dag, ikke er noe dokument som er fremkommet som noe resultat av forhandlinger eller drøftelser som er blitt ført under denne reise som statsministeren nå har hatt. Det ble utarbeidet underveis i et møte vi hadde i Paris før vi hadde møte med Schumann, ja, vi arbeidet videre med det faktisk noe senere også.

Vi leverte dokument til Kommisjonen offisielt. På den ene side foreligger det ikke noen avvisning av dette dokumentet – det er klart at man avviser ikke et dokument straks man får det på bordet – men på den annen side er det selvfølgelig heller ikke akseptert. Det er et forslag til formuleringer fra vår side. Vi fikk imidlertid umiddelbart en viss reaksjon på det, og som jeg nevnte, visse innvendinger. Den viktigste og sentrale innvending er at vår formulering til revisjonsklausul er prinsipielt annerledes enn den revisjonsklausul som er inntatt i den protokoll som de ni er blitt enige om for sitt vedkommende, og det er

selvfølgelig en sentral innvending. Vår formulering er nemlig slik at den i realiteten slik som prosedyren er og er kjent, innebærer at vi skal kunne si nei til enhver endring. De sier at da reiser man i virkeligheten et prinsipielt spørsmål her. Det må gås fram etter visse prinsipper også når det gjelder prosedyre, det vil si etter hvilke regler man skal foreta endringer. Behandlingsmåten må i prinsippet være den samme.

[47] Det er her kommet en del forslag til endringer i teksten, og disse forslag har jeg notert meg.

Den tekst som vi overleverte, er, som jeg nevnte, skrevet på engelsk. Uttrykket «stoler på», som man har tatt fatt i i forslaget til vår erklæring, er eksempelvis en oversettelse til norsk fra «We are confident that» osv., og «confident» kan vel egentlig ikke oversettes til «stoler på». Det er vel ikke helt riktig. Det er vel mer tilfredsstillende å si at man er innforstått med.

Statsråd Kleppe: Har tillit til.

Utenriksminister Cappelen: Har tillit til, ja. Det har i hvert fall en klart annen nyanse enn «å stole på». Jeg skjønner godt innvendingen her.

Jeg tør si at jeg også fikk den norske tekst idet jeg gikk inn til møtet i dag. Det er den engelske vi har holdt oss til.

Jeg vil for ordens skyld si at det også fremkom innvendinger for så vidt angår utstrekningen av 12-milsområdet. Det var spesielt Schumann som gjorde gjeldende det at vi hadde gått helt til det sydligste punkt i Norge. Han anførte da at i hvert fall en del av kysten mot Atlanterhavet, måtte kunne unntas fra 12-milsgrensen. Jeg kunne jo da svare at hele den irske Atlanterhavskyst er tatt med i 12-milssonen, så hans argumenter var ikke så sterke. Vesentlig ligger våre områder lenger nord også enn de andre områder det er tale om, bortsett fra Grønland. Jeg vil bare nevne at det er selvfølgelig fremdeles et forhandlingstema. Det er intet akseptert fra noen, og intet i og for seg endelig forkastet.

Hr. Korvald ga uttrykk for at de protokollforslag som her er utarbeidet fra norsk side, måtte være minimumskrav. Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at når vi reiser ned for å forhandle på mandag, vil forhandlingsdelegasjonen selvsagt ikke, selv om den måtte komme til det resultat at vi ikke får et resultat vi kan akseptere, bryte forhandlingene. Den er ikke utstyrt med noen fullmakt til å bryte forhandlingene, og jeg går også ut fra at etter at Regjeringen har behandlet saken, vil ikke Regjeringen offisielt bryte forhandlingene uten å ha hatt et møte med den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite. Vi reiser ikke ned med sikte på eventuelt å kunne bryte forhandlingene. Det ville være helt meningsløst i dette tilfelle. Hele delegasjonen må være enig.

Erling Petersen: Jeg vil si noen få ord om begrepet «stole på», som jeg ikke tror er så heldig i denne forbindelse.

Vi har her et problem som oppstår meget ofte under internasjonale forhandlinger; man kan ikke spikre fast en forutsetning for den annen part, og så

søker man et eller annet uttrykk som går så nær opp til det som mulig. Man har en hel serie av varianter å gjøre bruk av. I likhet med utenriksministeren tror jeg heller ikke at «stoler på» dekker helt den [48] engelske teksten. Jeg tror at «confident» er sterkere enn «stoler på». «Stoler på» i norsk språkbruk antyder en ikke helt ubetydelig tvil. Det er også antydning at man kunne konstatere at Rådet «vil ha i erindring». Man kunne gjøre det sterkere hvis man sa: «Rådet vil utvilsomt ha i erindring». En annen måte å uttrykke det på, er den negative, at «Rådet vil da ikke kunne unngå å ha i erindring». Det er altså en hel serie av varianter som man under forhandlingene kan forsøke hvis man kjører seg fast.

Jeg tror oversettelsen bør endres. Det er kanskje litt for sterkt å si «er overbevist om at», men i all fall hvis man bruker «confident», kan man gå et stykke lenger enn til uttrykket «stoler på.»

Johan Østby: Rent for ordens skyld og for at det skal stå i protokollen fra dette møtet, vil jeg bare kort si at det protokollutkast som foreligger her, jo ikke er sterkere enn det som forelå sist, men heller tvert imot, og at det da av grunner som ble gitt i det forrige møte, ikke kan påregne å få vår tilslutning.

Gunnar Alf Larsen: Jeg vil bare ganske kort gi min tilslutning til det som hr. Hegtun sa om den siste setning i den norske erklæring, som jeg synes virker noe kunstig, og som det altså ikke er gitt svar på i moterklæringen. Jeg tror at det bare skaper vanskeligheter om man setter inn en slik ting.

Karl J. Brommeland: I tilslutning til det som hr. Willoch sa, vil jeg si meg enig i at det fra norsk side fremlagte forslag til erklæring fra Fellesskapet i grunnen er nokså klart. Den formulering som vi gir vår erklæring burde kanskje ha stått noe mer i overensstemmelse med det, men jeg har forstått at denne er overlevert, så i og for seg kan vi vel ikke gjøre så meget med formuleringen der. Men hvis det i det hele tatt kan tas hensyn til den formulering jeg nevnte, tror jeg den vil dekke ganske bra og være tilfredsstillende, i den grad det er mulig å få en erklæring fra Fellesskapet i dag.

Utenriksminister Cappelen: Jeg vil bare for ordens skyld i forbindelse med det hr. Brommeland sa, få si at selvsagt kan vi under forhandlingene forandre ord og uttrykk her.

Jeg vil gjerne si at de bemerkninger som er fremkommet fra forskjellige medlemmer her, vil vi ha in mente når vi skal arbeide videre med disse formuleringene.

Forhandlingspråket for oss er engelsk, og så får vi finne fram til en best mulig oversettelse. Vårt språk er kanskje ikke så rikt som det engelske bestandig, men det er et problem vi alltid har hatt og fortsatt kommer til å arbeide med.

[49] Jeg vil bare kort si i anledning av det som har vært sagt om den siste setning i erklæringen hvor uttrykket «varig» er brukt, at det selvfølgelig er satt inn der med velberådd hu for å understreke det som står der, nemlig at det er av «varig

karakter», og det har selvfølgelig sin betydning med sikte på situasjonen i 1982, hvor man må avfinne seg med en eksaminasjon av forholdene. Det er det som er meningen med de essensielle uttrykk, både «vital interesse» og forhold av «varig karakter.»

Jeg vil gjerne understreke når det er sagt at uttrykket «varig» sitter i halsen på Fellesskapet, at det sitter i halsen på den hvis man tenker seg en ordening som avviker fra traktater eller vedtatte forordninger, en spesiell ordening hvor selve ordeningen skal være varig, dvs. at den aldri skal kunne endres eller revideres. En annen ting er at Fellesskapet i denne forbindelse er villig til å erkjenne at det foreligger varige forhold, faktiske forhold, faktiske interesser. Det erkjennes at det problem vi her skal ivareta, finne en løsning på, er et problem som ikke kan tenkes løst på annen måte når det er gått en viss tid. Det faktiske forhold erkjennes altså, og det gir selvsagt utgangspunkt for å fortsette ordninger som vi trenger. Det er slik det ligger an. Og det er derfor vi bruker dette uttrykket «varig» i denne sammenheng.

Ellers er det fremkommet flere bemerkninger. Jeg tror ikke det dokument vi har levert fra oss, er vår endelige formulering. Jeg er klar over at det her kan bli andre ord og uttrykk som vi i virkeligheten kommer til å drøfte antagelig gjennom lange møter. Møtet tar til på ettermiddagen, og vi er innstilt på å bruke natten.

Formannen: Jeg oppfatter det slik at utenriksministeren mener at det utkast som nå er laget, dekker samme realitet som det vi hadde forrige gang. Når det gjelder de forslag til endringer i teksten i erklæringene som er kommet her, er kanskje de et uttrykk for at dette er dokumenter som ingen hadde sett på forhånd, og kanskje også dokumenter som er utarbeidet så nylig at teksten ikke er gjennomarbeidet i den grad som en del av det øvrige. For min egen del vil jeg si at jeg har samme syn som utenriksministeren på realiteten i spørsmålet. Men det bør stå «varig» i denne sammenheng som det står i siste linje i utkastet til norsk erklæring. Jeg tror at for Norges reelle stilling i 1982 vil det være en fordel om ordet står, så sant det kan. Hvor vidt det derimot vil være en fordel for dem som eventuelt vil selge et forslag – jeg holdt på å si – på det norske marked – er et annet spørsmål. Og da kan sikkert de politiske vurderinger være forskjellige. Men skal man vurdere det som forhandlingsgrunnlag, og som en eventuell tilslutning til en avtale som vi skulle inngå, har jeg den oppfatning at utenriksministeren har rett i sin vurdering. Vi vil ha et sterkere utgangspunkt for eventuelle forhandlinger om prolongasjon av de vesentlige elementer dersom «varig» blir stående.

[50] **Karl J. Brommeland:** Teksten kan forandres under forhandlingene, sa utenriksministeren. Men i det øyeblikk disse papirene blir overlevert offisielt mandag, blir de offisielle, og da blir de kunngjort også her hjemme – jeg antar med den norske tekst som står her. Da gjør det seg veldig dårlig med denne oversettelsen: «Vi stoler på *mitt* land osv.» Jeg vil gjerne understreke at formuleringen i Fellesskapets erklæring synes jeg er bra. Den synes jeg vi bør kunne være tilfreds med i den situasjon vi er i i dag. Men jeg synes ikke formuleringen i vår erklæring er i overensstemmelse med den konklusjon som vi regner med at Fellesskapet vil

komme med. Derfor mener jeg man må ha klart for seg på mandag om den oversettelse som skal offentliggjøres her hjemme, kan gjøres bedre eller forandres. Det er det som er poenget i denne situasjon, synes jeg.

Kåre Willoch: I tilslutning til det som er blitt sagt om uttrykket «stoler på», vil jeg gjerne nevne at jeg kunne tenke meg at man når man oversetter fra engelsk, kunne finne et bedre uttrykk her, men dette har vel ikke noen særlig diplomatisk viktighet. Jeg forstår godt at man fra diplomatisk synspunkt har valgt nettopp dette uttrykket. Det er kanskje slik at man ikke bør sette svært mye inn på å forandre sitt eget forslag. Men kan man få uttrykt at dette er noe vi baserer vår oppfatning på, og utvirke at det blir forståelse for dette på den annen side, uten å få den tvil som følge av formuleringen som hr. Erling Petersen pekte på, bør man overveie videre hvilken formulering man her skal bruke.

Ellers vil jeg bare erkjenne at man kan kanskje få problemer med uttrykket «eventuell revisjon», som står i den norske teksten. Det er klart best fra norsk side om man bruker den formulering som her står, men også på dette punkt vil man på andre måter kunne få frem akkurat den samme realitet. Realiteten vil da være den at i 1982 skal omfanget av de beskyttede kystfarvann i søkerlandene revurderes, og under denne revisjon vil det kunne fremsettes forslag til forandring også for Norges vedkommende. Derfor er det tale om en eventuell revisjon for Norges vedkommende, men antagelig en reell revisjon for de andre søkerlands vedkommende. Det er vel mulig at en så klar uttrykksmåte kan volde visse vanskeligheter for de andre søkerland. Det behøver ikke bety noen realitetsendring om man bruker en annen formulering enn ordet «eventuell». For å forebygge misforståelse vil jeg understreke at dette fra norsk synspunkt er best, men det behøver, som sagt, ikke bety noen realitetsendring om man finner frem til en annen formulering.

Når det gjelder kystfarvannenes utstrekning, må det endelige norske standpunkt i høy grad bygge på en faglig vurdering av hvilke kystfarvann som er av spesiell interesse for norske fiskerier.

Formannen: Hvis det ikke er flere som ønsker ordet, vil jeg gjerne spørre om man fra Regjeringens side kan si noe om et eventuelt møte i neste uke. Jeg skjønner at det er meget vanskelig for Regjeringen å ha noen avgjort mening om når det kan bli mulig, men det kunne være ønskelig med en antydning om hvilke muligheter som foreligger i dag.

[51] **Statsråd Cappelen:** Vi regner med å komme hjem i løpet av tirsdag, det er det eneste jeg kan si. Jeg går ut fra at vi da umiddelbart etter hjemkomsten vil ha viktige meddelelser å orientere den utvidede utenrikskomite om. Jeg går ut fra at man holder av tid til et møte en eller annen gang på onsdag hvis komiteen ønsker å bli orientert umiddelbart etterpå. Vi er innstilt på å gjøre det.

Formannen: Den ordinære utenrikskomite har møte på tirsdag. Vi kan da prøve å ta kontakt med Utenriksdepartementet på tirsdag, slik at man er varslet, men at vi ellers er forberedt på et møte på onsdag.

Statsråd Cappelen: Jeg tror ikke vi kommer tilbake igjen før ut på tirsdag ettermiddag – det er ikke godt å si – men en gang på onsdag kan det være mulig med et møte. Vi kan gi underretning fra Brussel når vi er ferdige og vet hvor landet ligger.

Erling Petersen: Det var bare en kort bemerkning til slutt. Når vi først diskuterer språkbruken, vil jeg bare be om at man kikker på uttrykket «eventual revision». Jeg har en følelse av at det engelske ordet «eventual» ikke er dekket av det norske «eventuell».

Statsråd Cappelen: Jeg er enig i det, det burde stå «possible».

Formannen: Jeg takker utenriksministeren for orienteringen. Videre takker jeg komiteen for de innlegg som er framkommet her, og gjør oppmerksom på at det kan bli tale om et nytt møte på onsdag.

Møtet hevet kl. 12.10.